Στην Ευρώπη επικρατεί το ομολογιακό και όχι το θρησκειολογικό μάθημα (Κωνσταντίνος Χολέβας, Πολιτικός Επιστήμων)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 15 Οκτωβρίου, 2008

Τα κυριότερα σημεία από την εκπομπή ΕΛΛΑΣ, ΕΥΡΩΠΗ, ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ με προσκεκλημένο τον υπογράφοντα και συντονιστή τον Αρχιμ. Ιερώνυμο Κάρμα, η οποία παρουσιάσθηκε στις 30-9-2008 από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος

Δεν θα ασχοληθώ με το ερώτημα ποιοι, γιατί και πώς πρέπει να απαλλάσσονται από το μάθημα των Θρησκευτικών στα ελληνικά σχολεία. Για το θέμα αυτό έχει λάβει ξεκάθαρη θέση η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, ότι δηλαδή πρέπει να τηρείται το Σύνταγμα και να εφαρμόζονται οι υπάρχοντες σχετικοί νόμοι. Το ερώτημα με το οποίο θα ασχοληθώ είναι αν είναι «αναχρονιστικό» το περιεχόμενο του μαθήματος όταν βασίζεται στην Ορθόδοξη Πίστη και Παράδοση (ομολογιακό μάθημα) και κατά πόσον η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συγκεκριμένη πρόταση για την αξία και για το περιεχόμενο του μαθήματος των Θρησκευτικών.

Αρχίζουμε με το ερώτημα: Υπάρχει κάποια Οδηγία (ντιρεκτίβα) της Ευρ. Ενώσεως για το μάθημα των Θρησκευτικών; Η απάντηση είναι ΟΧΙ. Η Ευρ. Ένωση έχει καταστήσει σαφές από την Συνθήκη του Άμστερνταμ του 1997 και μέχρι σήμερα με όλα τα επίσημα κείμενά της ότι τα ζητήματα που αφορούν στις σχέσεις Εκκλησίας –Πολιτείας καθώς και στην διδακτέα ύλη της παιδείας δεν είναι ζητήματα δικής της αρμοδιότητος, αλλά του κάθε κράτους –μέλος ξεχωριστά. Επί πλέον η Ευρ. Ένωση δηλώνει ότι σέβεται την εθνική και πολιτιστική ταυτότητα των λαών, οι οποίοι την αποτελούν. Έτσι, λοιπόν, και το μάθημα των Θρησκευτικών δεν ακολουθεί κάποια ενιαία γραμμή, αλλά διαφέρει από χώρα σε χώρα αναλόγως των τοπικών ιστορικών και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων. Εννοείται ότι τα κράτη μέλη νομοθετούν με σεβασμό προς τις Διεθνείς Συμβάσεις περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επιδιώκουν την καλλιέργεια του υγιούς θρησκευτικού φρονήματος μακρυά από κάθε φανατισμό και μισαλλοδοξία. Εκείνο το κείμενο, το οποίο προκαλεί παρερμηνείες είναι η Σύσταση 1720/2005 της Κοινοβουλευτικής Συνελεύσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Θρησκεία και Εκπαίδευση». Η Σύσταση αυτή **έχει συμβουλευτικό και όχι υποχρεωτικό χαρακτήρα**, άλλωστε το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ένα όργανο διαφορετικό από την Ευρ. Ένωση και έχει ως μέλη 47 και όχι μόνον 27 χώρες. Έστω κι αν σε κάποια σημεία η Σύσταση αυτή δίνει

επιχειρήματα στους αντιπάλους του ομολογιακού μαθήματος , δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι απευθύνεται κυρίως σε χώρες, οι οποίες για διαφόρους λόγους δεν είχαν εισαγάγει μέχρι εκείνη την χρονιά κάποια στοιχεία θρησκευτικής εκπαιδεύσεως στο σχολείο, όπως η Γαλλία και οι πρώην κομμουνιστικές χώρες.

Η σαφέστερη απόδειξη του γεγονότος ότι η Ευρ. Ένωση προτιμά το ομολογιακό και όχι το θρησκειολογικό περιεχόμενο του μαθήματος είναι το πρόγραμμα των λεγομένων Ευρωπαϊκών Σχολείων. Τα σχολεία αυτά απευθύνονται στα παιδιά των υπαλλήλων των διαφόρων υπηρεσιών της Ευρ. Ενώσεως στις Βρυξέλλες, στο Στρασβούργο, στο Λουξεμβούργο και αλλού. Χρηματοδοτούνται από την Ευρ. Επιτροπή (Commission), η οποία καθορίζει το πρόγραμμα και την ύλη. Το Δημοτικό έχει 5 τάξεις και η Μέση Παιδεία 7 τάξεις. Το μάθημα των Θρησκευτικών περιλαμβάνεται υποχρεωτικά και στις 12 τάξεις με την δυνατότητα εναλλακτικού μαθήματος Ηθικής. Οι γονείς καλούνται να δηλώσουν αν είναι Ορθόδοξοι, Ρωμαιοκαθολικοί κ.λπ. και οι μαθητές χωρίζονται στις αντίστοιχες ομάδες ώστε το μάθημα να έχει ομολογιακό περιεχόμενο. Οι διδάσκοντες και η ύλη επιλέγονται από την ηγεσία των τοπικών θρησκευτικών κοινοτήτων Για τα Ορθόδοξα παιδιά την ευθύνη έχει η τοπική Μητρόπολη του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Μάλιστα αν διαβάσει κάποιος την ύλη που διδάσκεται στο Ελληνικό Τμήμα του 7 ταξίου Ευρωπαϊκού Γυμνασίου του Λουξεμβούργου θα δει ότι διδάσκονται πέραν των βιβλίων Θρησκευτικών του ΟΕΔΒ και άλλα χρήσιμα κείμενα, όπως η Καινή Διαθήκη από το πρωτότυπο και από μετάφραση, η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου κλπ. Εμπράκτως, λοιπόν, η Ευρ. Ένωση τάσσεται υπέρ του ομολογιακού και όχι του θρησκειολογικού μαθήματος.

Η Γερμανία, η μεγαλύτερη χώρα της Ευρ. Ενώσεως, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής του ομολογιακού μαθήματος. Το μάθημα των Θρησκευτικών είναι κατά το Σύνταγμα (άρθρο 7, παρ. 2 και 3) υποχρεωτικό και ισότιμο με τα άλλα μαθήματα. Εξετάζεται, βαθμολογείται και ο βαθμός αναγράφεται στο ενδεικτικό. Ο καθηγητής του Ορθοδόξου Θεολογικού Ινστιτούτου του Πανεπιστημίου του Μονάχου Ανάργυρος Αναπλιώτης μάς δίνει τις εξής πληροφορίες με άρθρο του, το οποίο δημοσιεύθηκε στο περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ του Απριλίου 2008: Ο θεολόγος καθηγητής είναι απολύτως ισότιμος με όλους τους άλλους καθηγητές, μπορεί δε να είναι λαϊκός ή κληρικός και μισθοδοτείται από το κράτος. Το μάθημα διδάσκεται με ομολογιακό –δογματικό περιεχόμενο και οι ανεγνωρισμένες ως Ν.Π.Δ.Δ. θρησκευτικές κοινότητες έχουν το δικαίωμα να γράφουν τα βιβλία και να ελέγχουν τους διδάσκοντες. Κατόπιν δηλώσεως των γονέων οι μαθητές παρακολουθούν το μάθημα με βάση τις αρχές του Ρωμαιοκαθολικισμού ή της Ευαγγελικής Εκκλησίας ή της Ορθοδοξίας. Οι μαθητές που δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν ομολογιακά θρησκευτικά υποχρεούνται να παρακολουθήσουν μάθημα Ηθικής. Εκείνοι, λοιπόν, που επικρίνουν το ελληνικό μάθημα των Θρησκευτικών ας έχουν υπ’ όψιν τους ότι στην Γερμανία το μάθημα είναι αυστηρότερα ομολογιακό απ’ ό,τι στην Ελλάδα.

Στην Ιταλία το μάθημα έχει σαφώς ομολογιακό περιεχόμενο. Βάσει του Νόμου 121 της 25-3-1985, ο οποίος βασίζεται στο Κονκορδάτο της 18-2-1984 μεταξύ Βατικανού και Ιταλικής Δημοκρατίας, «η Ιταλική Δημοκρατία, αναγνωρίζοντας την αξία της θρησκευτικής κουλτούρας και λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι οι αρχές του Καθολικισμού αποτελούν τμήμα της ιστορικής κληρονομιάς του ιταλικού λαού, θα συνεχίσει να εξασφαλίζει, στο πλαίσιο του σχολείου, την διδασκαλία της Ρωμαιοκαθολικής πίστης στα δημόσια σχολεία κάθε βαθμίδος πλην των Πανεπιστημίων». Το μάθημα λοιπόν διδάσκεται σε όλα τα δημόσια σχολεία με βάση το Ρωμαιοκαθολικό δόγμα. Για τους μη Καθολικούς προβλέπεται δικαίωμα απαλλαγής.

Το βελγικό Σύνταγμα προβλέπει (άρθρο 24, παρ. 1) ότι τα δημόσια σχολεία πρέπει να διδάσκουν ομολογιακό μάθημα Θρησκευτικών και οι απαλλασσόμενοι να παρακολουθούν μάθημα Ηθικής.

Στην Ισπανία το μάθημα είναι ομολογιακό με βάση τις αρχές της Ρωμαιοκαθολικής πίστης. Με τον Οργανικό Νόμο περί Εκπαιδεύσεως της 3-5-2006, ο οποίος κάνει μνεία του Κονκορδάτου μεταξύ Βατικανού και Ισπανικού κράτους, υποχρεούται κάθε σχολείο να έχει καθηγητές για την διδασκαλία του μαθήματος σε ομολογιακή βάση. Η παρακολούθηση είναι προαιρετική για τους μαθητές με βάση την δήλωση των γονέων. Τα τελευταία στοιχεία που έχουμε αναφέρουν ότι περίπου το 80% των μαθητών παρακολουθούν Ρωμαιοκαθολικά Θρησκευτικά. Κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Συνταγματικού Δικαστηρίου στην επιλογή των διδασκόντων μετέχουν και οι Ρ/καθολικοί Επίσκοποι.

Στην Αυστρία η νομοθεσία προβλέπει ομολογιακό μάθημα Θρησκευτικών στα δημόσια σχολεία. Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών παρακολουθεί μάθημα βασισμένο στο Ρωμαιοκαθολικό δόγμα. Οι καθηγητές πληρώνονται από το κράτος.

Στην Δανία το υποχρεωτικό σχολείο διαρκεί 9 χρόνια και λέγεται Folkeskole. Υπάρχει σε όλες τις τάξεις υποχρεωτικό μάθημα «Χριστιανικών σπουδών». Ο τίτλος του μαθήματος υποδηλώνει και το ομολογιακό περιεχόμενό του. Στο τριτάξιο Γυμνάσιο (Λύκειο) διδάσκεται υποχρεωτικό μάθημα «θρησκευτικών σπουδών».

Στην Ρουμανία το μάθημα επανήλθε μετά από 60 χρόνια. Τα Θρησκευτικά διδάσκονται με βάση την Ορθόδοξη Χριστιανική διδασκαλία πλην ορισμένων περιοχών, όπου κατοικούν Ρωμαιοκαθολικοί. Κάθε πρωί οι μαθητές απαγγέλλουν το «Πάτερ Ημών» και στις αίθουσες των τάξεων υπάρχουν Ορθόδοξες εικόνες.

Στην Γαλλία από το 1905 απαγορεύεται κάθε θρησκευτική διδασκαλία μέσα στο πρόγραμμα του δημοσίου σχολείου, όμως ο Νικολά Σαρκοζί έχει δηλώσει ότι αυτό μπορεί να αλλάξει μετά από διαβούλευση με τις μεγάλες θρησκευτικές κοινότητες. Επιτρέπεται, πάντως, να έρχεται κληρικός της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας για

κήρυγμα στα σχολεία, αν το ζητήσουν ορισμένοι γονείς. Πάντως σε δύο περιφέρειες, στην Αλσατία και στην Λωραίνη, υπάρχει υποχρεωτικό μάθημα Θρησκευτικών με ομολογιακό περιεχόμενο, το οποίο ρυθμίζουν οι δύο μεγάλες κοινότητες, των Ρωμαιοκαθολικών και των Προτεσταντών. Εξ άλλου το 90% των ιδιωτικών σχολείων ανήκουν στην Ρ/Καθολική Εκκλησία και εκεί διδάσκεται μάθημα Θρησκευτικών.

Η Βρετανία και η Σουηδία διδάσκουν υποχρεωτικό μάθημα Θρησκευτικών Σπουδών στα δημόσια σχολεία με περιεχόμενο κυρίως θρησκειολογικό. Ουσιαστικά μόνο η Βρετανία από όλη την Ευρώπη διδάσκει θρησκειολογία στα σχολεία. Στην Σουηδία το μάθημα είναι τύποις μεν θρησκειολογικό, στην ουσία όμως βασίζεται στις Χριστιανικές αξίες.

Στην Πορτογαλία το μάθημα των Θρησκευτικών έχει ομολογιακό (Ρωμαιοκαθολικό) περιεχόμενο. Οι μαθητές που δεν επιθυμούν να το παρακολουθήσουν επιλέγουν κάποιο μάθημα Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

Από τα ενδεικτικά αυτά παραδείγματα βλέπουμε ότι στην Ευρ. Ένωση το ομολογιακό μάθημα Θρησκευτικών είναι ο κανόνας και δεν θεωρείται αναχρονισμός. Η θρησκειολογία είναι η εξαίρεση. Εξ άλλου παρατηρούμε ότι για εκείνους που απαλλάσσονται οι περισσότερες χώρες προβλέπουν ένα μάθημα ηθοπλαστικού χαρακτήρος, διότι το σχολείο δεν έχει σκοπό μόνο την μετάδοση γνώσεων, αλλά και την διάπλαση της ανθρώπινης προσωπικότητας.

(Πηγή: "Ζωηφόρος")